

Chaos (2)

Kernick D, editor. *Complexity and healthcare organization; a view from the street*. Oxford: Radcliffe. 2005. 370 pagina's, £ 29,95. ISBN 1-85775-814-5.

Dat de zorg complex is en kleine veranderingen soms grote gevolgen hebben (of grote veranderingen slechts kleine) lijkt me weinig nieuws. Toch hebben zowel politici, zorgverzekeraars als gewone dokters soms een wat al te simplistisch beeld van de maakbaarheid van complexe systemen. Net als het boek *Complexity for clinicians*, dat Wim van Geldrop hierboven bespreekt, gaat dit boek uit van de chaostheorie. De 28 hoofdstukken zijn verdeeld in 7 secties. De eerste vier zijn het interessantst: een basisuitleg over complexiteit, een sectie over organisaties als lerende systemen, een sectie over complexiteit, cultuur en leiderschap en een over het nauwelijks vertaalbare begrip *emerging*. Met dat laatste bedoelen de auteurs het proces van stimuleren van

nieuwe en onverwachte ontwikkelingen. De laatste drie secties gaan wel heel specifiek over de NHS en persoonlijke ervaringen van auteurs met veranderingen van hun eigen systemen (zoals een verzorgingshuis, opnameplanningssystemen en buurtbeheer).

In een hoofdstuk wordt precies uiteengezet hoe ingewikkeld de veranderingen in een afspraakplanning in een grote huisartsenpraktijk zijn. Hoewel zo'n figuur je wanhopig maakt, maakt zo'n plaatje precies duidelijk dat veranderen in de zorg heel wat ingewikkelder is dan even snel iets doen.

De korte samenvattingen zijn vaak het leukst om te lezen, waarvan ik 'organizations can function satisfactorily without a detailed grand plan' een van de mooiste vond.

Op sommige plekken is het boek langdradig en wollig geschreven. Het had ook wel de helft dunner gekund, maar het biedt kwaliteitsdeskundigen en vooral beleidsmakers bij de overheid en zorgverzekeraars enige bagage om voorzichtiger met ons op de werkvloer om te springen dan ze meestal doen.

Joost Zaai

Dokters met speurneuzen

Baldew IM. *Sherlock Holmes aan het ziekbed*. Een frisse kijk op klinisch redeneren. Assen: Van Gorcum, 2005. 317 pagina's, € 39,95. ISBN 90-232-4002-2.

Dokters en detectives hebben veel

gemeen: om werkelijk goed te zijn in hun vak moeten ze blijven denken, creatief, kritisch, evaluerend, alleen op feiten afgaan, geen enkele oplossing uitsluiten, steeds weer vragen stellen en pas tevreden zijn als de verklaring klopt en de diagnose als bewijs fungeert dat de dokter het echt begrepen heeft. Het gaat om het oplossen van mysteries en zien van essenties. Sir Arthur Canon Doyle, schepster van Sherlock Holmes, was zelf arts en onderkende het belang van heel goed kijken en nieuwsgierig luisteren. Details leiden soms tot meer inzicht. De spreekkamer als luisterkamer waar tijd en persoonlijke aandacht onmisbaar zijn.

Sherlock Holmes aan het ziekbed is de inspirerende titel van een merkwaardig, maar spannend boek. Het is geschreven door een oude rot in de kindergeneeskunde. Er staan ruim honderd patiëntenbeschrijvingen in waarop je je tanden kunt stukbijten, ruim honderd mysteries waarvan de oplossingen bij stukjes en beetjes worden aangeboden. Want eerst moet de lezer zelf denken en kijken. De patiënten worden uitbundig beschreven, met humor en aandacht voor het levensverhaal. Er is vrijwel altijd sprake van ernstige, maar verborgen pathologie, van meerdere diagnoses tegelijk, van ingewikkelde diagnostiek. De schrijfstijl is voor een leerboek geneeskunde onorthodox. Je ervaart de auteur als leermeester dichtbij met zijn gedachtesprongen en associaties, zijn prikkelende opmerkingen, non-conformisme en belezenheid. Zinnen worden half afgemaakt; je blijft met een vraag zitten. Dan weer stuit je op een stuk chemie, de belangrijke rol van ATP.

Is het een geschikt boek voor huisartsen? Eigenlijk niet, want er staat nogal wat onderzoek in dat voor huisartsen ongebruikelijk is, typisch specialistenwerk. En toch ook weer wel, want de patiëntvoorbeelden zijn van de straat geraapt en kunnen zomaar onze huisartsenposten binnenkomen. En huisartsen luisteren de hele dag en observeren en onderzoeken en moeten blijven nadenken om met onzekerheid en nog vage ziektebeelden om te kunnen gaan.

De eerste casus in het boek demonstreert

